

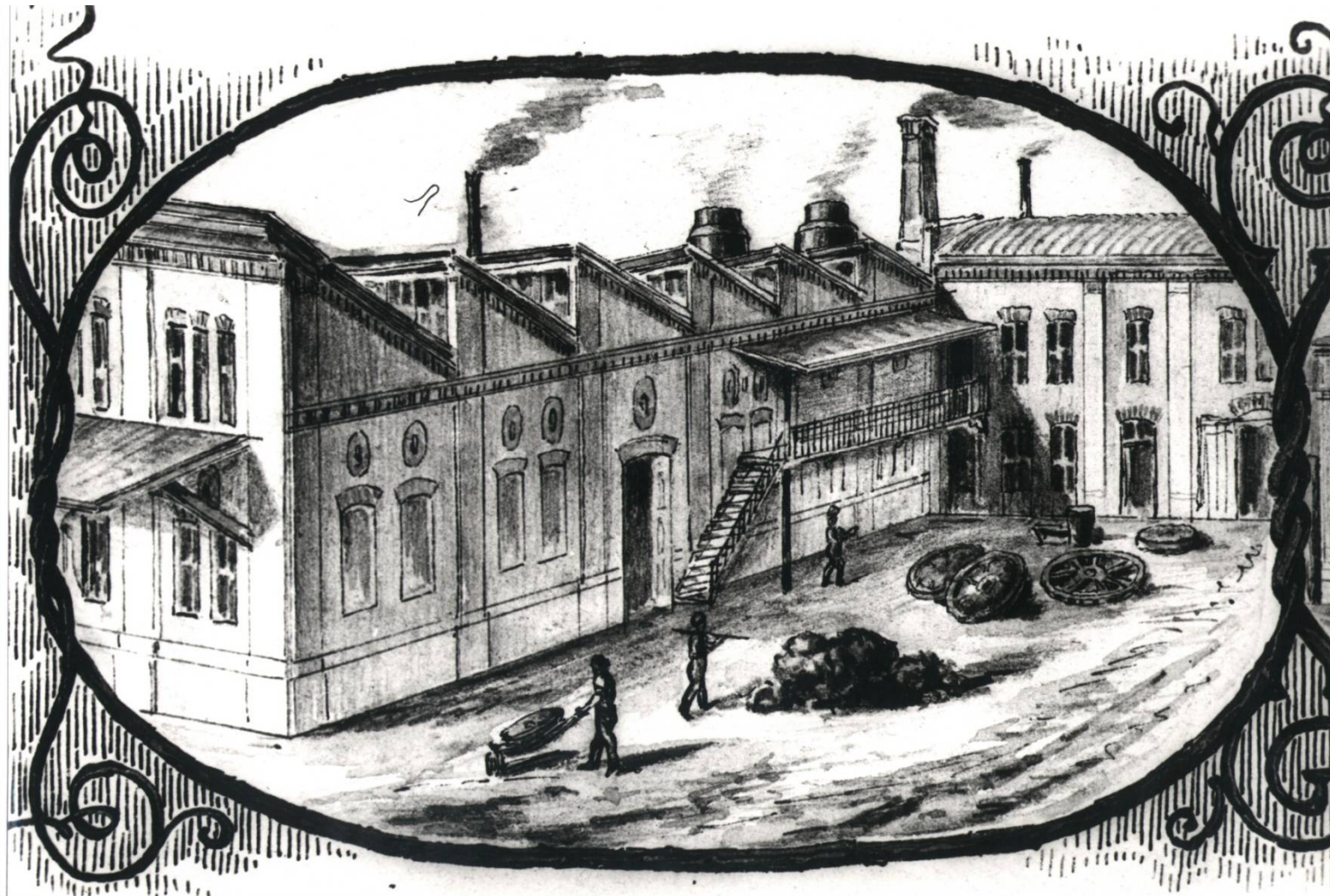
Bemutatkozik az MMKM Ganz Ábrahám Öntödei Gyűjtemény

Csibi Kinga
múzeumvezető, főmuzeológus

Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum
Ganz Ábrahám Öntödei Gyűjteménye
1027. Budapest. Bem József u. 20.

Az épületet 1858-1862 között építette, öntödének Ganz Ábrahám, ahol csak kéregöntésű vasúti kereket, illetve később csillekereket gyártottak.

1964. augusztusáig folyt itt a termelés, majd véglegesen leállították. Knoll István Balázs Béla-díjas operatőr, rendező az utolsó munkanapon rögzíti az „Itt felejtették!” című filmet.

1965-1969 között Pfanni Egon építész tervei alapján átépítették a gyárat.

1969. szeptember 24-én nyitotta meg kapuit a látogatók előtt mint múzeum.

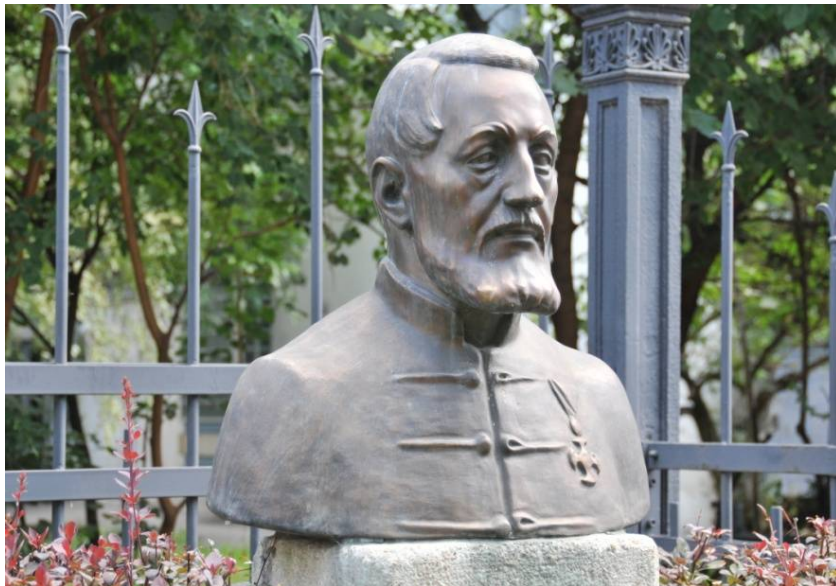
1984. szeptemberében Budapest Fővárosi Tanács és a Műemléki Felügyelőség műemlékké nyilvánította a Ganz-törzsgyár kéregöntödéjének épületét.

- 1994-től az **Országos Műszaki Múzeum (OMM)** filiáléja lett, majd 2009. január elsejétől az OMM és a Közlekedési Múzeum integrációja révén már a **Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum (MMKM)** filiáléja.
- 2015-ben az intézmény a gyár alapítójának tiszteletére felvette a Ganz Ábrahám nevet, így most **MMKM Ganz Ábrahám Öntödei Gyűjtemény** néven ismert.

- Múzeum a II kerületben parkos környezetben található.
- Az intézményt körülvevő parkban a budapesti lóvasút Ganz gyárban gyártott utolsó kerék párja, egy Diósgyőrben öntött Pelton vízturbinakerék, egy agyagkeverő koller, valamint Dernőről származó öntöttvas határoszlop található.
- A park megvilágítására eredeti kandeláber oszlopok vannak, melyek a hisnyóvízi, Oetl, Schlick és dernői vasgyárak termékei.

A múzeum keleti oldalán kialakított pantheonban a magyar kohászat neves képviselőinek mellszobrai sorakoznak, velük szembe a II. világháborúban elpusztult Mechwart emlékmű egyetlen figurája, az öntőmester.

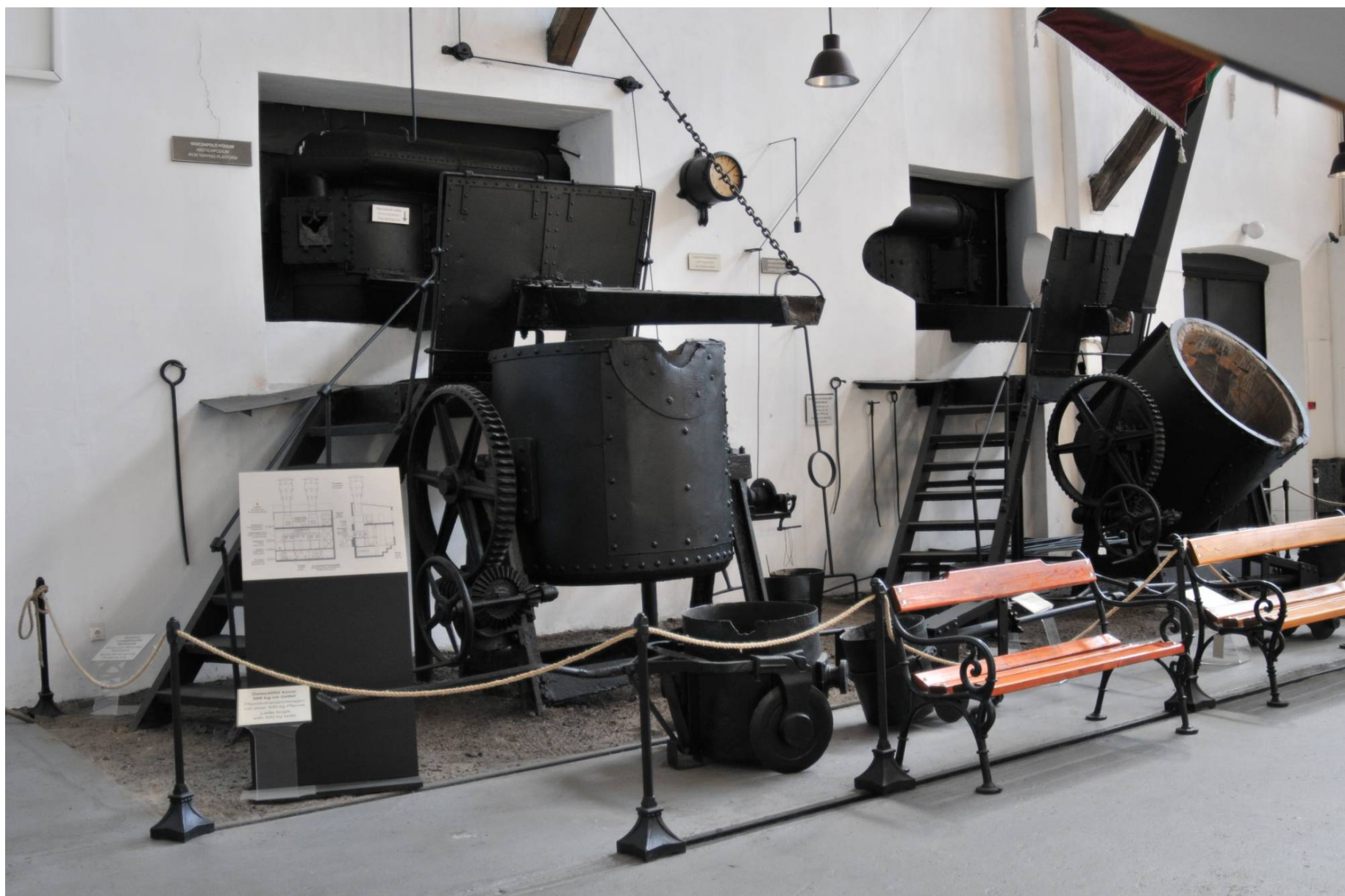

...és kitárul a Ganz Ábrahám Öntödei Gyűjtemény
kapuja....

A múzeum belső terében 1300 négyzetméter áll rendelkezésre a tárgyak bemutatására. Ebből közel 700 m² a régi gyár eredeti gépei és berendezéseit bemutató rész.

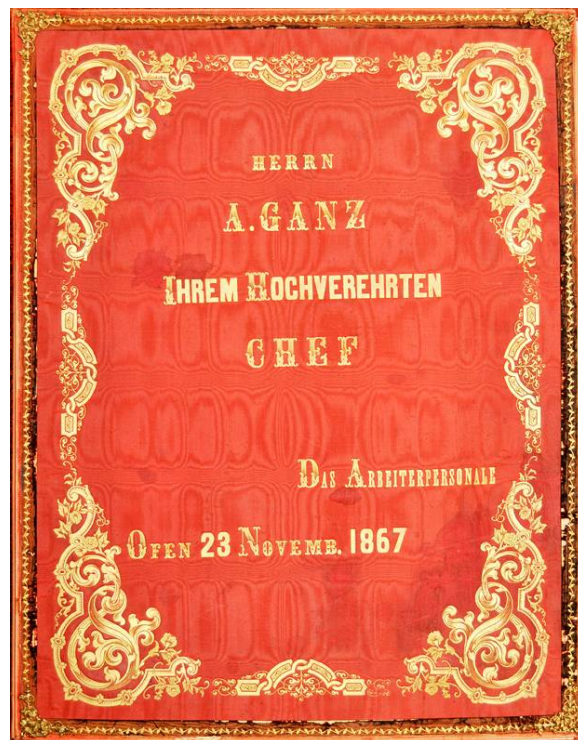
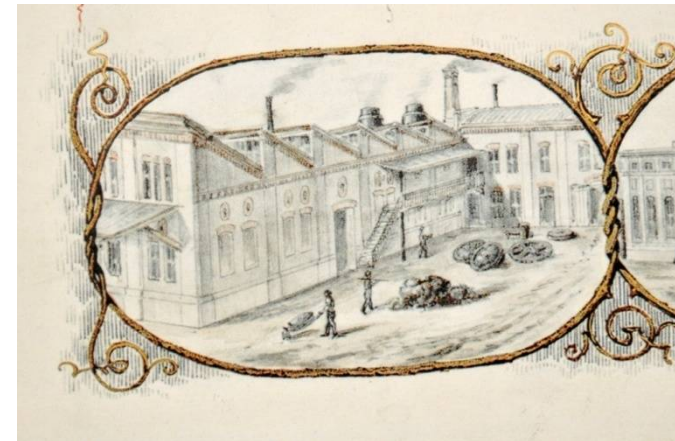

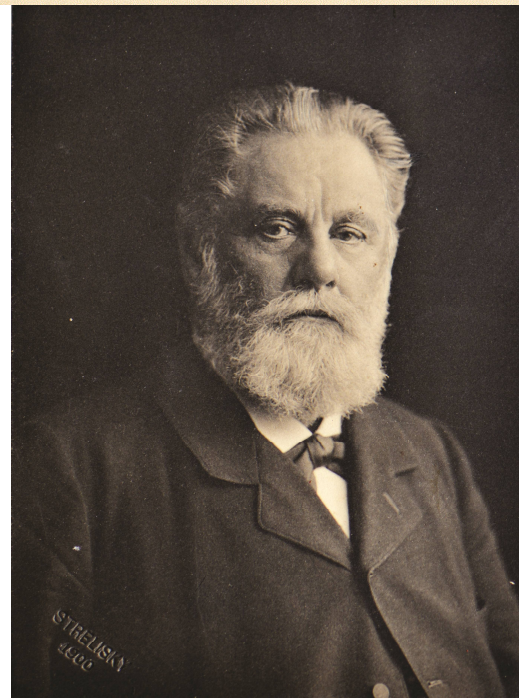
Ganz kiállítás

- Ganz, a gyár alapítója 1814-ben született Svájcban.
- 1841-ben telepedett meg Pesten, és 1845-ben kapta meg a Budai Tanács engedélyét, hogy a Vizivárosban, a mostani múzeum környékén „ércz- és vasöntödét” létesítsen.
- 1853-ban kezdte meg a kéregöntésű vasúti kerék gyártását, melyet 1854-ben szabadalmaztatott.
- Megszaporodott rendelései miatt 1858-ban új gyárépület építtetésébe fogott, ahol már 1862-ben termelés folyt.
- Tulajdonképpen ez az épületrész egy része a mai **múzeum**.
- Ganz 23 éves munkássága alatt kis vállalkozásából egy jelentős gyárat épített fel.
- Munkásai számát megtízszerezte, az öntvénytermelése több mint 15-szörösére nőtt. Kéregöntésű vasúti kerekeit 59 vasúttársaság használta.
- Sikerei csúcsán, nem sokkal a 100.000 vasúti kerék öntése után, vetett véget életének 1867-ben.

Mechwart kiállítás

- Ganz életművét a Bajorországban született Mechwart András folytatta, ki már 1859-től a gyár alkalmazottja volt.
- 40 évig dolgozott a Ganz gyár kötelékében és 24 éven át vezette a gyárat.
- Az ő vezetősége idején bővült a gyár vagongyárral, gépgyárral, elektrotechnikai osztállyal is.
- Zseniális felfedező volt. Munkássága során 27 találmányt szabadalmaztatott, de tehetséges vezető is volt hiszen gyárában alkalmazott olyan vezetőket, akik később világhírnévre tettek szert mint Déri Miksa, Bláthy Ottó, Zipernowsky Károly, Bánki Donát és Kandó Kálmán.

Öntészettörténeti kiállítás

A réz, a bronzkori és a honfoglaláskori leletek már igen fejlett öntési technikáról tanúskodnak. (Képen az imolai bucakemence.

Középkori emlékeink közül pedig a szobrok, keresztelőmedencék, harangok és ágyúk kerültek bemutatásra.

Vas és acélöntészeti kiállítás

A legrégebbi, 16. századi táblaöntési emlékektől kezdve a 19. században felfutó magyar vasöntészeti emlékeket mutatjuk be, a kereskedelmi, építészeti és háztartási öntvényeken keresztül.

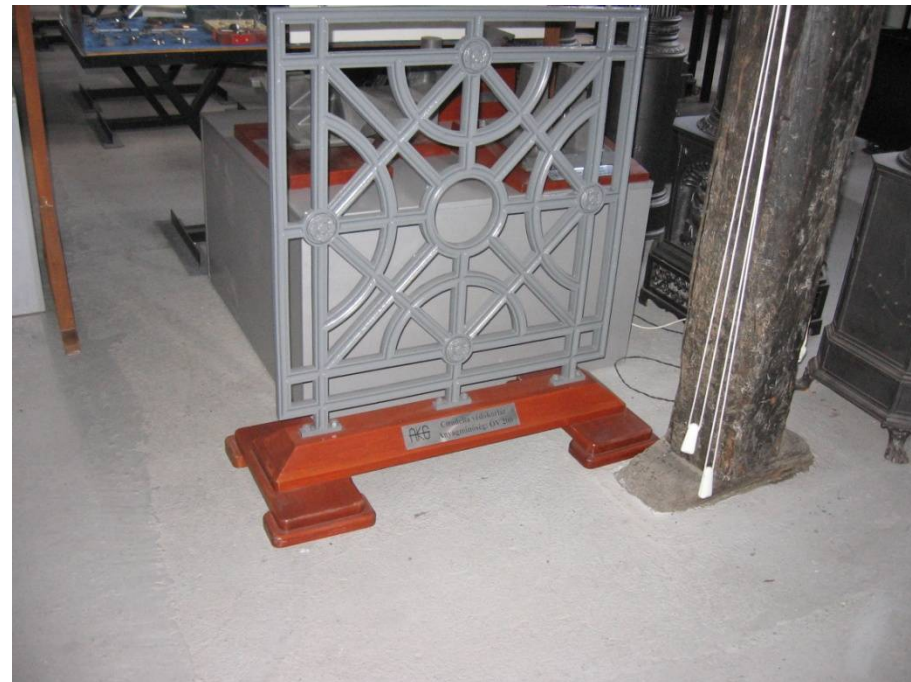
Az öntöttvasművesség virágkora

- A 19. század közepétől az 1920-1930-as évekig tartó korszakot a magyar öntöttvasművesség virágkorának szokták nevezni.
- E kiállításrészünkben filigrán kisplasztikák, íróasztali díszek, emléktárgyak valamint számos csodaszép öntöttvas kályhát mutatunk be, melyek a történelmi Magyarország neves öntödéiben készültek.

Ez mind öntvény!

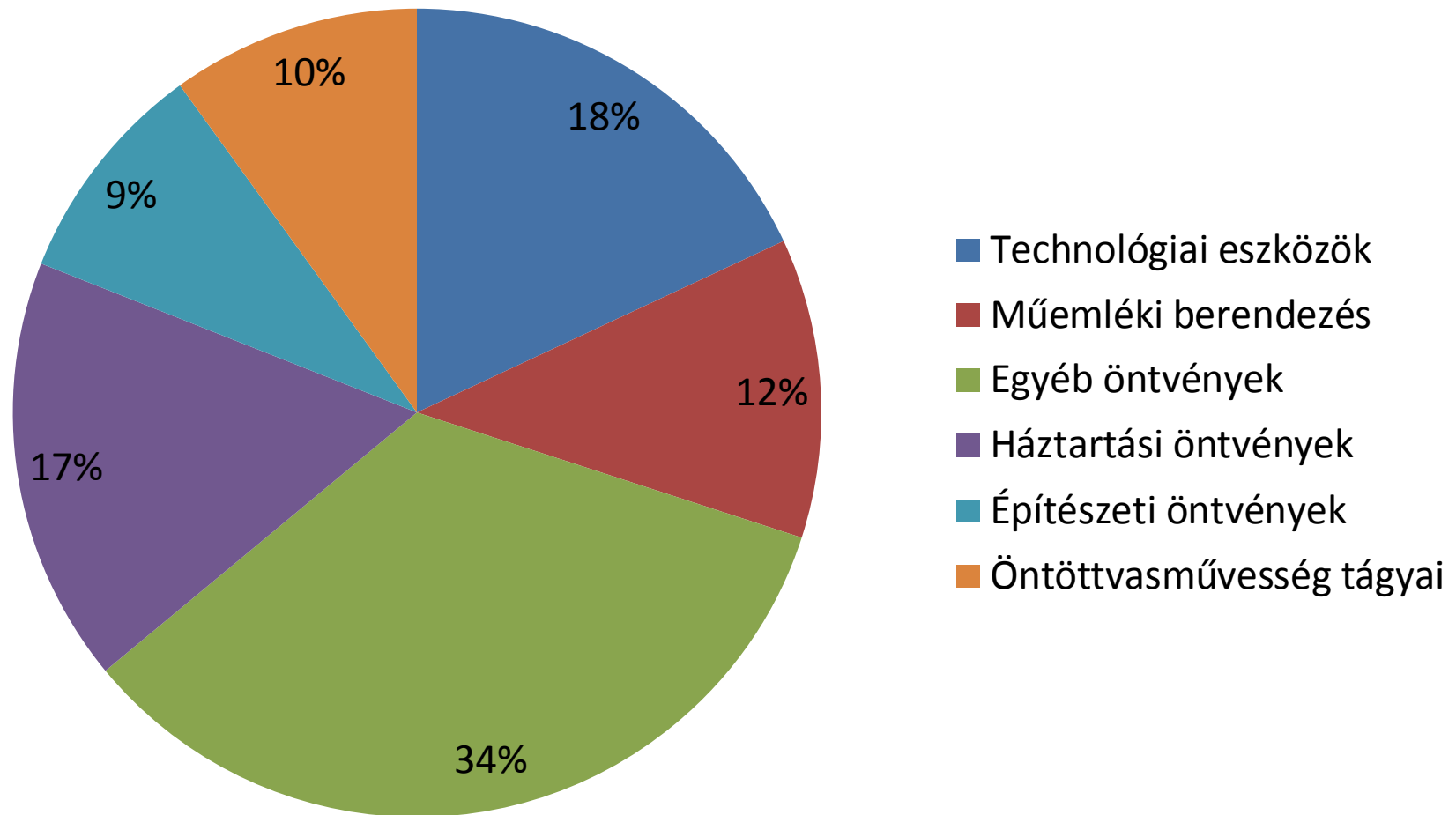
- A mindennapi tárgyakból összeállított kiállításrész szemléletesen mutatja be a formázástechnológiák sokszínűségét, és bepillantást enged a modern, napjainkban is használt öntvénykészítési eljárásokba.
- A kiállítás fontos részét képezi a bányász-kohász hagyományok és a szakoktatás bemutatása is.
- E kiállítás részhez foglalkoztató sarok is tartozik.

Tárgyi gyűjteményünk

- A múzeum közel 5500 nyilvántartott tárggyal rendelkezik.
- Ezeket a kezdeti időszakban kohász kollégák vették nyilvántartásba, így a nyilvántartásban, -számos muzeológusi szempontból, - hiányosság tapasztalható.
- 2003. decemberétől ezt a feladatot már szakmuzeológus látja el.
- A tárgyi gyűjtemény egy része a múzeumi raktárban található, de a nagyobb tárgyak külső raktárban az MMKM más épületeiben kaptak helyet.

Nyilvántartott műtárgyak felosztása

Könyvtár

- A múzeum könyvtára elsősorban szakmai és ipartörténeti témákhoz kapcsolódó köteteket gyűjt, melyekről nyilvántartási kartont vezet.
- A „Sirén” könyvtári számítógépes nyilvántartó program alkalmazása folyamatban van, hogy az amúgy kis könyvtárnak mondott, de igen sok felbecsülhetetlen értéket és egyedi darabot tartalmazó könyvtárunkban elektronikus nyilvántartás is legyen.
- A folyóirat állományunk igen gazdag, számos hazai és külföldi szakmai folyóiratot gyűjtünk.

Adattár

- A múzeum adattárában kb. 35 fm iratot őrzünk, kb. 173 egységdobozban.
- A dokumentumok között találhatóak :
 - hagyatékok (Kiszely Gyula múzeumalapító kéziratai),
 - korábbi és jelenleg is működő öntödék történeti dokumentumai,
 - az Öntödei Múzeum életével és munkájával kapcsolatos dokumentumok, (alapítás, építés, híradások, kiállítási forgatókönyvek és vendégkönyvek),
 - neves öntő- és kohász személyiségek dokumentumai,
 - valamint öntészeti, kohászati felsőoktatáshoz és társadalmi egyesületekhez kapcsolódó dokumentumok.

Harangadatbázis

- Patay Pál régész közel hat évtizeden át gyűjtötte a harangok adatait, és közel 20.000 harangról készített feljegyzést, melyet a múzeum 2000-ben vásárolt meg, pályázat útján.
- Az általunk kezelt adatbázist elsősorban a Patay-féle cédulakatalógusra, és kérdőívekre épül de a most működő kutatók személyes adatfelvételeit is folyamatosan várjuk.
- Jelenleg az adatbázisunk közel 35.000 harangadatot számlál, melyben nemcsak magyarországi, hanem határon túli, működött és már elpusztult harangok adatai is nyilvántartásban vannak.

Adatbázisunkba szívesen fogadunk még nem regisztrált harangadatokat!

ADATFELVÉTELI ŰRLAP

Az adatszolgáltató neve, elérhetősége:

Az adatfelvétel időpontja:

A harang lelőhelye (a templom, múzeum, iskola stb. pontos elnevezése):

A lelőhely címe:

Felekezet: A harang neve:

Adatforrás (az adatszolgáltató személyesen vagy dokumentum, pl. Kérdőív, Canonica Visitatio, könyv, újságcikkek stb. pontos címmel, dátummal):

A harang méretei (kérjük a vázlatba beírni) A harang tömege (kg vagy font):

A korona formája: tárcsás füles

A felirat szövege (nagybetűkkel, betűhíven, sortöréssel, a hely megjelölésével: körben, fenn, a pártán, a díszítmény körül stb.):

Dombormű (mit ábrázol?), díszítmény (pl. inda, szőlőlevél stb.):

Fényképfelvétel: nincs van (a fotók jelzése):

Az öntőmester/öntőműhely neve:

Az öntés helye: Éve: Gyári szám:

A harang állapota: ép javított hiányos repedt egyéb:

A harang használati jellemzője: használatban van használaton kívüli megsemmisült

múzeumi tárgy eladták nincs harang egyéb:

A harang anyaga: bronz acél egyéb:

A felfüggesztés helye: északi/déli templomtorony harangláb különálló torony

állvány múzeum egyéb:

A harangjárom anyaga: fa vas egyéb:

Hangfelvétel: van nincs

Megjegyzés, helyi történet (bármilyen, ami a harang történetével kapcsolatos, vagy a forrásként használt irodalomban szerepel):

Köszönöm, megtisztelő figyelmüket!
Szeretettel várunk minden kedves látogatót az öntvények
kincsházában!

